

DECIZIA Nr.431 din 21 iunie 2017

referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a dispozițiilor art.149¹, art.149²
alin.(6), art.149³ și art.149⁴ din Regulamentul Senatului

Publicată în Monitorul Oficial nr.581 din 20.07.2017

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor Hotărârii Senatului nr.37/2017 privind modificarea și completarea Regulamentului Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28/2005, sesizare formulată de un număr de 26 de senatori.

2. Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.6.678 din 30 mai 2017 și constituie obiectul Dosarului nr.1.876C/2017.

3. În **motivarea sesizării de neconstituționalitate** se arată că art.149¹ alin.(1) și (2) din Regulamentul Senatului încalcă principiul bicameralismului perfect reglementat prin art.150—151 din Constituție, raportat la principiul bicameralismului diferențiat funcțional rezultat din art.75 din Constituție, precum și principiul autonomiei parlamentare, consacrat de art.64 din Constituție.

4. În acest sens se arată că din interpretarea sistematică a Constituției rezultă că intenția constituantului român a fost aceea de a consacra două proceduri parlamentare diferite (i) procedura de legiferare aplicabilă în cazul legilor organice și ordinare (procedura legislativă obișnuită) și (ii) procedura de legiferare aplicabilă în cazul legilor constituționale (procedura de revizuire a Constituției). Dacă pentru procedura legislativă obișnuită a fost introdus principiul bicameralismului diferențiat, prin instituirea sistemului dezbaterii legii în cele două Camere care au, alternativ, competență de Cameră de reflecție, respectiv de Cameră decizională, în cazul procedurii de revizuire a Constituției, legiuitorul constituant derivat a menținut bicameralismul perfect, care fusese consacrat de legiuitorul constituant originar atât în cazul procedurii de revizuire a Constituției, cât și în cazul procedurii legislative obișnuite. În consecință, competența diferită a Camerelor în momentul sesizării lor cu un proiect/propunere legislativă trebuie respectată numai în cazul procedurii legislative obișnuite, nu și în ipoteza procedurii de revizuire a Constituției. Revizuirea Constituției nu este expres menționată în corpul art.75 din Constituție, iar textul Constituției nu cuprinde vreo ordine de sesizare a Camerelor Parlamentului în privința acestei proceduri; din contră, ea se constituie într-o procedură distinctă reglementată de art.150—152 din Constituție de cea aplicabilă în cazul procedurii legislative obișnuite.

5. Ordinea constituțională de sesizare a Camerelor în cazul procedurii legislative obișnuite are caracter imperativ, nerespectarea sa constituind o cauză de inadmisibilitate a inițiativei legislative. În cadrul procedurii de revizuire a Constituției, întrucât Legea fundamentală nu a reglementat o ordine de sesizare a Camerelor Parlamentului, inițiativele de revizuire pot fi depuse la oricare din cele două, întrucât Camerele au atribuții identice în această materie.

6. Lipsa unei dispoziții constituționale cu privire la Camera care trebuie să fie prima sesizată în procedura de revizuire a Constituției nu poate fi completată cu dispozițiile din procedura de legiferare obișnuită. Tăcerea legiuitorului constituant cu privire la această etapă din procedura de legiferare echivalează cu opțiunea acestuia de a nu îngădi libertatea inițiatorilor de a sesiza oricare dintre cele două Camere atunci când decid să își exercite dreptul de a iniția revizuirea Constituției și de a permite oricărei Camere să fie sesizată cu un astfel de act normativ. Un argument suplimentar în acest sens este și art.151 alin.(2) din Constituție, prin care legiuitorul constituant derivat a păstrat exclusiv în cazul

procedurii de revizuire a Constituției medierea în situația în care cele două Camere adoptă texte diferite, ceea ce echivalează cu menținerea caracterului special al procedurii de revizuire a Constituției față de procedura de legiferare obișnuită utilizată pentru adoptarea legilor organice și ordinare. Se mai arată că revine puterii constituante competența stabilirii etapelor din procedura de legiferare, și nu unei Camere a Parlamentului, respectiv Senatului prin intermediul regulamentului parlamentar.

7. Se arată că art.149¹ alin.(1) și (2) din Regulamentul Senatului încalcă art.151 alin.(1) din Constituție, întrucât acest text constituțional nu stabilește o ordine constituțională pentru sesizarea Camerelor cu inițiativa de revizuire. Practic, Senatul și-a restrâns competența pe care art.150 din Constituție i-o acordă, anume de a putea fi sesizată prima cu inițiativa de revizuire și a limitat libertatea inițiatorilor proiectului sau propunerii de revizuire în a-și alege Camera la care să o depună, ceea ce contravine, de asemenea, art.150 din Constituție.

8. Cu privire la încălcarea art.64 alin.(1) din Constituție privind autonomia parlamentară, se arată că Senatul a stabilit atribuții în sarcina celeilalte Camere, cu alte cuvinte s-a reglementat un raport juridic între inițiatorul revizuirii și Camera Deputaților, drept care și acest text constituțional este încălcat. Pentru aceleași argumente, contravine art.64 alin.(1) din Constituție și art.149⁴ din Regulamentul Senatului.

9. Art.149² alin.(6) din Regulamentul Senatului încalcă procedura de revizuire prevăzută de art.151 din Constituție prin încetarea procesului legislativ doar prin simpla exprimare de voință a Senatului și împiedicarea „navetei legislative” în cazul revizuirii Constituției. Această consecință juridică este posibilă doar în privința procedurii de adoptare a legilor organice și ordinare. Eliminându-se „naveta legislativă” care ar fi putut deschide opțiunea medierii, se încalcă prevederile art.151 din Constituție referitoare la procedura revizuirii acesteia.

10. În susținerea celor de mai sus, sunt invocate și prevederile Legii nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, din cuprinsul cărora rezultă că nu era realizată nicio distincție între cele două Camere în procedura revizuirii, terminologia folosită de legiuitor referindu-se la Camera la care s-a înregistrat inițiativa.

11. Se concluzionează în sensul că legiuitorul constituant a gândit procedura revizuirii Constituției în mod diferit și mult mai rigid decât procedura de modificare a celorlalte legi ordinare sau organice, iar această diferență de reglementare se menține și sub aspect procedural, făcând ca întreagă procedură de revizuire a Constituției să funcționeze ca o instituție autonomă, cu o configurație distinctă inclusiv procedural. Așadar, prevederile Constituției nu reglementează o ordine de sesizare a Camerelor Parlamentului, prin urmare inițiativele de revizuire pot fi depuse la oricare dintre acestea. Ambele Camere au atribuții identice în materia revizuirii Constituției, fiind abilitate direct prin Constituție ca și Camere de revizuire potrivit interpretării teleologice, iar parlamentarii au dreptul constituțional de a iniția revizuirea chiar la Camera din care fac parte.

12. Pe rolul Curții se află și soluționarea sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor Hotărârii Senatului nr.37/2017 privind modificarea și completarea Regulamentului Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28/2005, sesizare formulată de grupul parlamentar al Uniunii Salvați România.

13. Sesizarea de neconstituționalitate menționată la paragraful precedent a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.6.679 din 30 mai 2017 și constituie obiectul Dosarului nr.1.877C/2017 și a fost motivată identic cu sesizarea de neconstituționalitate care face obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1.876C/2017.

14. În conformitate cu dispozițiile art.27 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizările au fost comunicate președintelui Senatului pentru a comunica punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului.

15. **Președintele Senatului** a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr.XXXV/3.296 din 20 iunie 2017, punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului, prin care se apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată.

16. În acest sens, se arată că inițiatorii modificării operate asupra Regulamentului Senatului, luând în considerare că nu există o reglementare a vreunei proceduri speciale de revizuire a Constituției și că inițiativa legislativă nu urmează circuitul specific legilor ordinare și legilor organice care este prevăzut *expressis verbis* în Constituție, ci pe cel specific, așa cum este prevăzut în art.151 din Constituție, în care se pronunță mai întâi Camera Deputaților și apoi Senatul, au elaborat propunerile de modificare a Regulamentului Senatului, adoptate prin Hotărârea Senatului nr.37/2017. Inițial, la elaborarea propunerii de modificare s-a avut în vedere faptul că principalele prevederi ale Regulamentelor, pe lângă cele privind asigurarea unui parcurs legislativ în ambele Camere, ar trebui să cuprindă procedura medierii, respectiv constituirea comisiei de mediere, pentru cazurile în care propunerile adoptate de acestea ar avea prevederi diferite ori pentru situația în care cele două Camere ale Parlamentului s-ar pronunța în mod diferit asupra inițiativei legislative prin respingere sau prin adoptare a acesteia. La ipoteza din urmă s-a renunțat, atât pentru faptul că însuși textul constituțional în vigoare exclude ipoteza respingerii, cât și pentru a nu putea fi invocată încălcarea principiului bicameralismului în ceea ce privește regulile referitoare la parcursul de legiferare a inițiativelor de revizuire. În acest sens, se arată că din

interpretarea textului constituțional al art.151, în ceea ce privește „naveta legislativă” și procedura de mediere, reiese că, în cazul în care una dintre Camere nu adoptă, respingând în integralitate textul, nu mai intră în discuție vreo inițiativă legislativă de revizuire care să fie adoptată de Parlament. Inițiativa trebuie adoptată de ambele Camere ale Parlamentului. În consecință, nu se pot media două soluții diferite (adoptarea, respectiv respingerea inițiativei), ci doar textele aflate în divergență. Astfel, nu reiese că Senatul ar fi Camera decizională în cazul în care ar respinge o inițiativă legislativă de revizuire adoptată de Camera Deputaților, respingerea fiind definitivă, cum de altfel este și Camera Deputaților care, dezbătând în prima Cameră, nu mai transmite Senatului decât o inițiativă pe care a adoptat-o cu sau fără modificări. În cazul respingerii de către Camera Deputaților, respingerea se consideră a fi definitivă. În acest sens a fost redactat art.149¹ alin.(2) din Regulamentul Senatului. În consecință, în procedura de revizuire a Constituției, Camerele Parlamentului sunt implicate în aceeași măsură, având puteri egale.

17. Se mai arată că bicameralismul perfect nu se referă la ordinea sesizării, ci la greutatea competențelor în examinarea procesului de revizuire, ambele Camere fiind egal competente. În dispoziția constituțională menționată, respectiv art.151, legiuitorul constituant derivat a prevăzut prepoziția „de”, pe lângă conjuncția coordonatoare „și”, care stabilește că inițiativa de revizuire trebuie adoptată de fiecare Cameră, în parte, în ordinea stabilită în termeni imperativi de aceasta.

18. Prin dispozițiile actualei Constituții a fost eliminată prevederea care lăsa la latitudinea inițiatorului de a-și alege Camera unde să depună propunerea legislativă spre dezbatere și adoptare. Pe cale de consecință, pentru identitate de rațiune, și în cadrul procedurii speciale de revizuire trebuie prevăzută procedura sesizării Camerelor.

19. În consecință, prin ordinea în care se pronunță cele două Camere ale Parlamentului, dată de enumerarea prevăzută în dispoziția constituțională, nu se încalcă principiul bicameralismului perfect, pentru că nu se referă la momentul sesizării, ci la greutatea competențelor, iar inițiativa legislativă de revizuire va putea fi supusă referendumului național doar dacă ambele Camere, în egală măsură, adoptă textul de revizuire.

20. Curtea, având în vedere că sesizările de neconstituționalitate care formează obiectul dosarelor sus-menționate au conținut identic, în temeiul art.139 din Codul de procedură civilă coroborat cu art.14 din Legea nr.47/1992, a dispus conexarea Dosarului nr.1.877C/2016 la Dosarul nr.1.876C/2016, care este primul înregistrat.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, dispozițiile regulamentare criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

21. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.c) din Constituție și ale art.1, art.10, art.27—28 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra sesizării de neconstituționalitate.

22. Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie dispozițiile Hotărârii Senatului nr.37/2017 privind modificarea și completarea Regulamentului Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.283 din 21 aprilie 2017. În realitate, Curtea reține că sunt criticate prevederile art.149¹, art.149² alin.(6) și art.149⁴ din Regulamentul Senatului, astfel cum a fost modificat și completat prin Hotărârea Senatului nr.37/2017. Mai mult, având în vedere critica de neconstituționalitate și motivarea acesteia, Curtea reține ca obiect al sesizării, pe lângă textele regulamentare antereferte, și art.149³ din același regulament. Acestea au următorul cuprins:

— Art.149¹: „(1) *Inițiativele de revizuire a Constituției României se depun, în vederea dezbaterii și adoptării, la Biroul permanent al Camerei Deputaților.*”

(2) *Inițiativa de revizuire adoptată de Camera Deputaților se transmite Senatului, în vederea dezbaterii și adoptării.”*

— Art.149² alin.(6): „(6) *În cazul în care Senatul respinge inițiativa de revizuire adoptată anterior de Camera Deputaților, procedura legislativă încetează.”*

— Art.149³: „(1) *În cazul în care cele două Camere adoptă inițiativa de revizuire în redactări diferite, președintele Senatului și președintele Camerei Deputaților vor iniția procedura de mediere.*”

(2) *În acest scop, Biroul permanent va propune Senatului, după consultarea liderilor grupurilor parlamentare, un număr de 7 senatori care vor face parte din comisia de mediere, urmărindu-se respectarea configurației politice a Senatului.*

(3) *Senatorii aprobați de plenul Senatului, împreună cu 7 deputați desemnați de Camera Deputaților, formează comisia de mediere.”*

— Art.149⁴: „(1) *Comisia de mediere se reunește la sediul uneia dintre Camere la convocarea președintelui comisiei sesizate în fond la Senat și stabilește regulile după care își va desfășura*

activitatea, inclusiv termenul în care urmează să prezinte raportul.

(2) Conducerea lucrărilor se realizează prin rotație de către un senator sau un deputat, stabilit de comisie.

(3) Hotărârile comisiei se iau cu votul majorității membrilor prezenți ai acesteia, în condiții de cvorum.

(4) Raportul comisiei de mediere se dezbate în fiecare Cameră.

(5) Se supun la vot numai soluțiile propuse de comisia de mediere care sunt diferite de cele adoptate inițial de Senat. Raportul comisiei de mediere se adoptă, în fiecare dintre cele două Camere, cu votul a cel puțin două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere.

(6) În cazul în care comisia de mediere nu ajunge la un acord cu privire la textele aflate în divergență, în termenul stabilit potrivit alin.(1), sau dacă una dintre Camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele rămase în divergență se supun dezbaterii în ședință comună a celor două Camere, potrivit Regulamentului activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului.

(7) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, hotărăsc cu votul a cel puțin trei pătrimi din numărul deputaților și senatorilor.”

23. Dispozițiile constituționale invocate în susținerea criticilor de neconstituționalitate sunt cele ale art.64 alin.(1) privind autonomia regulamentară a Camerelor Parlamentului și art.150—151 privind procedura de revizuire a Constituției.

24. Examinând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art.146 lit.c) din Constituție atât sub aspectul titularului dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de un număr de 26 de senatori, respectiv un grup parlamentar din Camera a cărei hotărâre se contestă, cât și al obiectului său, fiind vorba de Regulamentul Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28/2005, cu modificările și completările aduse prin Hotărârea Senatului nr.37/2017.

25. Curtea observă că principalele critici de neconstituționalitate aduse art.149¹ și art.149² alin.(6) din Regulament se referă la faptul că Senatul a stabilit că, în cazul inițiativei de revizuire a Constituției, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților, în condițiile în care textul Constituției nu reglementează în materia revizuirii Constituției un asemenea mod de sesizare a Camerelor, iar Senatul devine Cameră decizională.

26. Curtea reține că, potrivit Constituției nerevizuite, proiectele de legi sau propunerile legislative dacă au fost adoptate de una din Camere se trimeau celeilalte Camere a Parlamentului. Dacă aceasta din urmă respingea proiectul de lege sau propunerea legislativă, ele se trimeau pentru o nouă dezbaterie Camerei care le-a adoptat. O nouă respingere era definitivă [art.75 din Constituția nerevizuită]. Prin urmare, numai proiectele de legi sau propunerile legislative care au fost adoptate puteau fi transmise celeilalte Camere spre adoptare. Potrivit art.76 din Constituția nerevizuită, dacă una dintre Camere adopta un proiect de lege sau o propunere legislativă într-o redactare diferită de cea adoptată de cealaltă Cameră, președinții Camerelor inițiau, prin intermediul unei comisii paritare, procedura de mediere. În cazul în care comisia nu ajungea la un acord sau dacă una din Camere nu aproba raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supuneau dezbaterii Camerei Deputaților și Senatului, în ședință comună. În acest mod se adopta textul definitiv, cu votul majorității absolute sau relative, în funcție de caracterul organic sau ordinar al legii.

27. Curtea reține că această procedură de sesizare se aplica în privința legilor organice și ordinare. Deși legile de revizuire a Constituției aveau un alt sediu al materiei [art.146—148 din Constituție], procedura parlamentară de adoptare a legii de revizuire se realiza, în mare parte, potrivit procedurii de adoptare a legilor organice și ordinare. Deosebiriile dintre aceste două proceduri erau: lipsa dreptului de inițiativă a Guvernului, acesta putând propune Președintelui României să inițieze un asemenea demers, faptul că inițiativa parlamentară vizează cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, inițiativa cetățenească cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot, majoritatea de vot diferită la adoptarea legii de revizuire atât în ipoteza adoptării acesteia fără procedura de mediere, cât și în ipoteza adoptării acesteia în urma procedurii de mediere, precum și aprobarea prin referendum a legii de revizuire. În schimb, concepția generală asupra procedurii parlamentare de adoptare a legii de revizuire era similară cu cea specifică celorlalte categorii de legi.

28. În urma revizuirii Constituției din anul 2003, procedura de adoptare a legilor organice și ordinare s-a modificat radical, în sensul că fiecare Cameră a Parlamentului a fost înzestrată cu o anumită competență, iar sesizarea Camerelor a fost supusă unui regim constituțional strict reglementat de art.75 din Constituție. S-a ajuns la conceptualizarea noțiunilor de Cameră de reflecție și Cameră decizională, tipologii de Camere expres calificate ca atare prin Constituție, în funcție de domeniul în care este adoptată legea respectivă [a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.747 din 4 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.922 din 11 decembrie 2015]. Prin urmare, în principiu, fiecare dintre cele două Camere are un rol și competențe determinate. Se constată, așadar, că, normativizându-se acest bicameralism diferențiat, s-a renunțat la procedura medierii, care era expresia bicameralismului perfect din perioada 1991—2003.

29. Prin Decizia nr.148 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.317 din 12 mai 2003, Curtea a stabilit că prin distribuirea unor competențe exclusive unei Camere, se poate însă nega, în fapt, orice contribuție a primei Camere, fenomen ce poate prezenta anumite riscuri politice, mai ales în cazul în care Senatul și Camera Deputaților au configurații politice diferite. Avantajul pe care îl prezintă noua competență a Camerelor rezidă în eliminarea procedurii de mediere și a dezbaterii în plenum celor două Camere a textelor rămase în divergență, ca urmare a eșuării medierii ori a neaprobării raportului comisiei de mediere într-o Cameră sau în ambele Camere. Totuși, în privința legilor constituționale, legiuitorul constituant derivat nu a stabilit dihotomia Cameră de reflecție/Cameră decizională și nu a eliminat procedura medierii, păstrând-o neschimbată. Așadar, deși, în urma modificării Constituției în 2003, s-a eliminat din procedura legislativă generală instituția medierii, în cazul procedurii de revizuire — **ca expresie a legitimității egale a Camerelor Parlamentului** — s-a menținut medierea în caz de divergență între două texte adoptate diferit în cele două corpuri legiuitoare. Practic, în această procedură s-a menținut bicameralismul perfect, voința niciuneia dintre Camere neputând să prevaleze *ab initio* celeilalte pentru rațiuni lesne de înțeles: importanța procedurii și necesitatea unui consens cât mai mare la nivel parlamentar pentru modificarea Constituției statului, Constituție calificată drept rigidă sub aspectul modului său de revizuire. Desigur, și aici există o singură excepție, respectiv în ipoteza respingerii de două ori de către cea de-a doua Cameră a proiectului/propunerii legislative adoptate de către prima Cameră sesizată. În schimb, dacă proiectul/propunerea legislativă au fost adoptate în variante redacționale diferite, se inițiază procedura de mediere și de divergență, după caz.

30. Așadar, în privința inițiativei de revizuire a Constituției, legiuitorul constituant a păstrat procedura parlamentară aplicabilă acesteia încă din anul 1991, astfel cum aceasta a fost concepută de legiuitorul constituant originar. Or, astfel cum s-a arătat, această procedură era similară cu cea de adoptare, anterior anului 2003, a legilor organice și ordinare, iar elementele de similitudine se identifică și în privința modului de sesizare a Camerelor, a procedurii de mediere și a celei de divergență, dacă prin mediere nu se ajunge la un acord. **Această procedură nu presupunea stabilirea unei prime Camere sesizate și a uneia care decidea, consecutiv pronunțării primeia, în mod definitiv, sesizarea Camerelor fiind lăsată la libera apreciere a inițiatorului.**

31. *Mutatis mutandis*, sesizarea Camerelor prin înregistrarea inițiativei de revizuire era lăsată la libera apreciere a inițiatorului procedurii, cu anumite nuanțări în privința inițiativei legislative parlamentare, având în vedere că ambele Camere aveau același rol în adoptarea proiectului/propunerii de revizuire a Constituției. În măsura în care acestea erau adoptate într-o redactare diferită, era inițiată procedura de mediere. Dacă nu se ajungea la un acord sau dacă una din Camere nu aproba raportul comisiei de mediere, se iniția procedura de divergență, iar votul era exprimat în ședința comună a celor două Camere.

32. În prezent, singura procedură parlamentară care a păstrat bicameralismul perfect, caracterizat prin înzestrarea cu același rol a Camerelor în cadrul procesului legislativ, este procedura de revizuire a Constituției. Prin urmare, **nu există niciun motiv ca, prin intermediul regulamentului parlamentar, să se conceapă în privința procedurii de revizuire a Constituției o nouă filozofie a sesizării Camerelor după modelul art.75 și următoarele din Constituția revizuită sau împrumutând elemente din cadrul acestei proceduri.** Din contră, **procedura parlamentară de revizuire a Constituției este una distinctă, cu un regim juridic propriu, diferit de cel ce caracterizează bicameralismul diferențiat aplicat în privința legilor organice și ordinare.** Chiar dacă elementele procedurii legislative ce caracterizează bicameralismul perfect nu mai sunt expres normativizate, astfel cum erau în art.75 și art.76 din Constituția nerevizuită, nu înseamnă că prin regulamentul parlamentar aplicabil nu se pot prevedea reguli procedurale care să dea substanță bicameralismului perfect enunțat în art.151 din Constituție. Schimbarea opticii constituantului în privința procedurii de adoptare a legilor organice și ordinare nu echivalează cu o aplicare prin analogie a acesteia în privința procedurii parlamentare de revizuire a Constituției; din contră, aceasta își menține configurația juridică proprie, chiar în lipsa reglementărilor de detaliu cuprinse la fostele art.75 și 76 din Constituție și revine, din punct de vedere normativ, regulamentul sarcina de a le stabili și detalia.

33. Curtea mai constată că, dacă prin regulamentul unei Camere se stabilesc reguli de competență necuprinse în Constituție, care într-un fel sau altul, direct sau indirect, afectează activitatea celeilalte Camere se încalcă nu numai dispozițiile constituționale referitoare la repartizarea de competențe între cele două Camere, dar și cele privind autonomia parlamentară în sensul că se ajunge, în mod inevitabil, la normarea activității celeilalte Camere.

34. **Având în vedere cele expuse, Curtea constată că dispozițiile art.149¹ din Regulamentul Senatului încalcă art.151 din Constituție.** De asemenea, Curtea reține că art.150 din Constituție nu are incidență în cauză, întrucât problematica analizată vizează modul de desfășurare a procedurii parlamentare/sesizarea Camerelor, deci o procedură internă de lucru a Parlamentului, nefiind pusă în discuție competența titularilor dreptului de a exercita inițiativa de revizuire a Constituției.

35. Cu privire la art.149² alin.(6) din Regulament, **Curtea constată că și aceasta este**

neconstituțional pentru motivele sus menționate, încălcându-se, de asemenea, art.151 din Constituție. Practic, acest text, prevăzând că „*în cazul în care Senatul respinge inițiativa de revizuire adoptată anterior de Camera Deputaților, procedura legislativă încetează*”, împrumută un element ce caracterizează bicameralismul diferențiat, mai exact art.75 alin.(3) din Constituția revizuită, potrivit căruia „*După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv*”. Practic, Senatul a devenit o veritabilă Cameră decizională, ceea ce este inadmisibil în procedura parlamentară a revizuirii Constituției. În realitate, într-o asemenea ipoteză, cea de-a doua Cameră sesizată trimite primei Camere proiectul/propunerea legislativă spre o nouă dezbatere, iar, în caz de respingere, procedura încetează, însă, în cazul în care aceasta este adoptată din nou, procedura va înceta după o nouă respingere de către cea de-a doua Cameră. Dacă, în schimb, cea de-a doua Cameră sesizată o adoptă într-o formă nemodificată față de cea a celeilalte Camere, ea se va considera adoptată. Desigur, adoptarea într-o altă variantă redacțională a legii duce la inițierea procedurii de mediere. Practic, prin această navetă legislativă, se dă posibilitatea adoptării proiectului/ propunerii legislative prin evaluarea și reevaluarea soluțiilor legislative propuse.

36. O altă critică de neconstituționalitate a autorilor sesizării vizează încălcarea art.64 alin.(1) din Constituție referitor la autonomia regulamentară a Camerelor Parlamentului.

37. Pentru a răspunde criticilor de neconstituționalitate, Curtea reține considerentele de principiu enunțate în Decizia nr.45 din 17 mai 1994 și Decizia nr.46 din 17 mai 1994, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 27 mai 1994, și anume faptul că Regulamentul Camerei Deputaților/Senatului este o hotărâre care reglementează organizarea internă și proprie a Camerei, astfel că „prevederile sale nu pot stabili drepturi și obligații decât pentru deputați, precum și pentru autoritățile, demnitarii și funcționarii publici, în funcție de raporturile constituționale pe care le au cu Camera. Ca atare, prin Regulamentul Camerei Deputaților/Senatului nu se pot stabili drepturi și mai ales obligații în sarcina unor subiecte de drept din afara Camerei Deputaților/Senatului, subiecte de drept care nu se încadrează în cele circumstanțiate mai înainte” [a se vedea și Decizia nr.602 din 14 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.027 din 18 noiembrie 2005, Decizia nr.317 din 13 aprilie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.446 din 23 mai 2006, sau Decizia nr.1.231 din 29 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.759 din 6 noiembrie 2009]. Prevederile Regulamentului Senatului sunt constituționale în măsura în care privesc numai organizarea internă și funcționarea acestuia [Decizia nr.46 din 17 mai 1994]. Prevederile Regulamentului Camerei Deputaților sunt constituționale în măsura în care privesc numai organizarea internă și funcționarea acestuia [Decizia nr.45 din 17 mai 1994]. Astfel, este evident că, potrivit jurisprudenței sus citate, date în aplicarea art.64 alin.(1) din Constituție, Regulamentul Camerei Deputaților nu poate reglementa în niciun mod activitatea Senatului și viceversa. De asemenea, niciunul dintre cele două regulamente nu poate reglementa unilateral și separat aspecte care vizează activitatea comună a celor două Camere.

38. Raportat la cauza de față, Curtea constată că **art.149¹, art.149³ și art.149⁴ din Regulamentul Senatului cuprind reglementări care vizează desfășurarea activității Camerei Deputaților sau a activităților comune celor două Camere ale Parlamentului**, stabilind, pe de o parte, competența Camerei Deputaților de primă Cameră sesizată în privința inițiativelor de revizuire a Constituției [art.149¹] și, pe de altă parte, procedura de constituire și de lucru a comisiei de mediere [art.149³ și art.149⁴]. De asemenea, în sensul celor de mai sus, Curtea mai reține că art.151 alin.(1) din Constituție nu stabilește o ordine de sesizare a celor două Camere, având în vedere că, în tot cuprinsul Constituției, denumirile membrilor celor două Camere sau a celor două Camere sunt ordonate alfabetic, aspect care nu indică nicio ordine de precădere sau importanță [a se vedea și Decizia nr.80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.246 din 7 aprilie 2014, pronunțată asupra unei inițiative de revizuire a Constituției care și-a propus, printre altele, inversarea ordinii de enumerare a subiectelor antereferte, fără să se fi adus în discuție vreo modificare a ordinii de sesizare a Camerelor în cadrul art.151 din Constituție].

39. **În aceste condiții, o asemenea reglementare nu poate fi decât neconstituțională, fiind contrară dispozițiilor constituționale ale art.64 alin.(1) și, respectiv, art.65 alin.(2) teza introductivă**, potrivit căreia „*Camerele își desfășoară lucrările și în ședințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor [...]*”.

40. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.c) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1—3, art.11 alin.(1) lit.A.c), al art.27 alin.(1) și al art.28 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea de neconstituționalitate formulată și constată că dispozițiile art.149¹, art.149² alin.(6), art.149³ și art.149⁴ din Regulamentul Senatului sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui Senatului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 iunie 2017.